

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W Szwecji postępowania sądowe są prowadzone nieodpłatnie, z wyjątkiem opłaty za rejestrację, która wynosi obecnie 2 800 koron szwedzkich (około 265 euro). Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 24 150 koron szwedzkich (2 270 euro), opłata za rejestrację wynosi 900 koron szwedzkich (85 euro). Jeżeli przyznano pomoc prawną, opłatę za rejestrację pokrywa państwo.

2 Na czym polega pomoc prawna?

W sprawach cywilnych dostępne są następujące rodzaje pomocy w kwestiach prawnych:

porady prawne

pomoc prawna

Oba rodzaje pomocy reguluje [ustawa o pomocy prawnej \(1996:1619\)](#) (rättshjälpslagen).

3 Komu przysługuje pomoc prawna?**Porady prawne**

Porady prawne może uzyskać każdy podmiot – osoba fizyczna, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo itd. – w odniesieniu do każdej kwestii prawnej. Porad prawnych może udzielić adwokat, aplikant lub kancelaria prawna. Konsultacja może trwać maksymalnie dwie godziny i może być podzielona na kilka spotkań. Za porady prawne pobiera się opłatę. Opłata wynosi obecnie 1 802,50 koron szwedzkich (około 170 euro) za godzinę. Opłata może zostać zmniejszona o połowę, jeżeli osoba korzystająca z porad dysponuje niewystarczającymi środkami. Dzieci zwykle nie muszą uiszczać żadnej opłaty za otrzymane porady. W razie zmniejszenia opłaty adwokat lub aplikant, który udzielał porad, otrzymuje pozostałą kwotę od Skarbu Państwa.

Pomoc prawna

Pomoc prawna przysługuje wyłącznie osobom fizycznym, a więc nie przyznaje się jej przedsiębiorstwom, stowarzyszeniom itd. W określonych sytuacjach pomoc prawną można przyznać również w odniesieniu do masy spadkowej. Obywatele każdego państwa członkowskiego UE mają takie same prawa do pomocy prawnej jak obywatele szwedzcy.

Pomoc prawną można uzyskać w większości spraw (zob. odpowiedź na pytanie 4).

Uzyskanie pomocy prawnej jest uzależnione od spełnienia następujących przesłanek:

wnioskodawca uzyskał porady prawne w wymiarze co najmniej jednej godziny;

jego dochód nie przekracza określonego progu finansowego, który obecnie wynosi 260 000 koron szwedzkich (około 24 500 euro). Przy obliczaniu dochodu uwzględnia się całą sytuację finansową wnioskodawcy.

Przykładowo pod uwagę bierze się koszty utrzymania dziecka, majątek i zadłużenie;

wnioskodawca faktycznie potrzebuje pomocy prawnej i porad prawnych oraz nie ma innej możliwości zaspokojenia tej potrzeby;

pokrycie kosztów przez Skarb Państwa zostało uznane za zasadne w świetle charakteru i znaczenia danej sprawy, wartości przedmiotu sporu oraz pozostałych okoliczności;

jeżeli wnioskodawca ma – lub powinien mieć – ubezpieczenie ochrony prawnej, musi z niego skorzystać w pierwszej kolejności.

Zob. poradnik w wersji elektronicznej: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Dostępny jest również poradnik, dzięki któremu można ustalić, czy jest się uprawnionym do pomocy prawnej na podstawie sytuacji finansowej. Zob.:

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?**Porady prawne**

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 3 powyżej, porady prawne można uzyskać we wszystkich kwestiach prawnych.

Przykładowo można uzyskać informacje i porady na temat:

przepisów dotyczących małżeństwa i innych rodzajów wspólnego pożycia

przepisów dotyczących rozwodu

świadczeń alimentacyjnych

testamentów i spadków

transakcji zakupu i umów.

Pomoc prawna

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 3 powyżej, pomoc prawną można uzyskać w większości spraw, ale istnieją pewne wyjątki. Przykładowo pomoc prawna nie przysługuje w sprawach, w których może wystąpić konieczność wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu. W przypadku ofiar przestępstw w niektórych sprawach może zostać wyznaczony „zastępca prawny pokrzywdzonego” (*målsägandebiträde*), zob.

[ustawa o zastępcach prawnych pokrzywdzonych](#) (lagen 1988:609 om målsägandebiträde). Ofiara nie musi pokrywać kosztów związanych z takim zastępstwem. Do obowiązków zastępcy prawnego należy wsparcie ofiary w dochodzeniu roszczeń z tytułu szkód wynikających z przestępstwa, np. w dochodzeniu odszkodowania/zadośćuczynienia. Osoba, której wyznaczono zastępcę prawnego, nie może skorzystać z pomocy prawnej.

W niektórych przypadkach pomoc prawną przyznaje się po spełnieniu szczególnych warunków. Takie szczególne warunki należy spełnić m.in. w przypadku spraw, które muszą zostać rozpoznane za granicą, lub w przypadku spraw, w których wartość przedmiotu sporu wyraźnie nie przekroczy 24 150 koron szwedzkich (około 2 270 euro).

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

W sprawach, które wymagają niezwłocznego rozpatrzenia wniosku o pomoc prawną, nie stosuje się żadnych szczególnych przepisów. Z drugiej strony ogólne przepisy prawa procesowego wskazują, że sprawę lub postępowanie należy przeprowadzić jak najszybciej.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Szwedzki Krajowy Urząd Sądownictwa (Domstolsverket) opracował prosty [formularz wniosku](#) wraz z instrukcjami, jak go wypełnić. Formularz można uzyskać w Radzie Pomocy Prawnej (Rättshjälpsmyndigheten) i w sądach.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 6, Krajowy Urząd Sądownictwa opublikował m.in. prosty [formularz wniosku](#), który zawiera również instrukcje wypełniania. Dodatkowe informacje można uzyskać w [Krajowym Urzędzie Sądownictwa](#).

We wniosku o pomoc prawną należy podać m.in. informacje na temat kwestii prawnych, których dotyczy wniosek, oraz ewentualnej konieczności rozpoznania przedmiotowej sprawy za granicą, a także informacje na temat tego, czy wnioskodawca uzyskał porady w sprawie, czy posiada ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje przedmiotową sprawę, oraz jaka jest sytuacja finansowa wnioskodawcy i pozostałe okoliczności.

Nie trzeba załączać żadnych innych dokumentów. Wnioskodawca może jednak załączyć wszelkie dostępne dokumenty, aby potwierdzić podane informacje.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o pomoc prawną należy przesłać do sądu lub organu właściwego do rozpatrzenia tego wniosku.

Jeżeli wniosek o pomoc prawną dotyczy postępowania cywilnego zawistego przed sądem, wniosek ten rozpatruje sąd. W innych przypadkach wniosek o pomoc prawną rozpatruje [Rada Pomocy Prawnej](#) (Rättshjälpsmyndigheten).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Rada Pomocy Prawnej lub sąd rozpatrujący wniosek o pomoc prawną zawiadamia wnioskodawcę na piśmie o podjętej decyzji/wydanym postanowieniu.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W razie przyznania pomocy prawnej wyznacza się równocześnie doradcę prawnego (*rättshjälpsbiträde*), do którego można się zwrócić o dodatkowe informacje.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Doradcą prawnym może zostać adwokat, aplikant lub dowolna inna odpowiednia osoba. Jeżeli wnioskodawca sam wskazał odpowiednią osobę, osoba ta musi zostać wyznaczona jako jego doradca, o ile nie doprowadzi to do istotnego wzrostu kosztów i jeżeli nie ma żadnych szczególnych powodów, które uzasadniałyby niewyznaczenie tej osoby.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

W razie przyznania pomocy prawnej państwo pokrywa następujące koszty:

honorarium doradcy prawnego w maksymalnym wymiarze 100 godzin pracy, chyba że sąd postanowi inaczej;

zasadne koszty przeprowadzania dowodów przez sądy powszechne lub Sąd Pracy (Arbetsdomstolen);

koszty czynności przygotowawczych poniesione z uzasadnionych przyczyn w celu ochrony praw wnioskodawcy do kwoty 10 000 koron szwedzkich (około 942 euro);

koszty mediacji na podstawie rozdziału 42 § 17 [kodeksu postępowania sądowego](#) (*rättgångsbalken*);

opłaty za rejestrację i doręczenie oraz opłaty za czynności egzekucyjne.

Wnioskodawca pokrywa natomiast wszelkie koszty, których nie obejmuje pomoc prawna. Jeżeli wnioskodawca wygra sprawę, może jednak dochodzić zwrotu tych kosztów od strony przeciwnej.

Jeżeli wnioskodawca otrzymał pomoc prawną, wnosi wkład w koszty poprzez uiszczenie opłaty za pomoc prawną. Opłata ta obejmuje część kosztów usług doradcy prawnego. Ustala się ją na podstawie jednej z sześciu stawek, w zależności od dochodów wnioskodawcy; stawki te stanowią określone przedziały dochodów wyrażonych w koronach szwedzkich. Stawki procentowe dla poszczególnych przedziałów wynoszą od 2% do 40%. Przedział dochodów mający zastosowanie i – w rezultacie – odpowiednią stawkę opłaty ustala się na podstawie środków finansowych wnioskodawcy. Wartość środków finansowych wnioskodawcy oblicza się z kolei w oparciu o jego roczne dochody, osoby pozostające na jego utrzymaniu oraz jego majątek. Wnioskodawca może płacić opłaty za pomoc prawną na rzecz swojego doradcy prawnego w miarę pojawiania się kosztów.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Osoba, której przyznano pomoc prawną, ma prawo do wszelkich świadczeń w ramach szwedzkiego systemu pomocy prawnej (zob. odpowiedź na pytanie 12 powyżej). Nie można zatem otrzymać pomocy prawnej wyłącznie w odniesieniu do określonego elementu sprawy.

Z drugiej strony, oprócz systemu pomocy prawnej, wnioskodawca może uzyskać pomoc finansową również w postaci zwrotu niektórych kosztów postępowania, tj. koszty podróży do sądu i kosztów związanych z wezwaniem do stawienia się przed sądem w charakterze świadka. Strona postępowania, która została wezwana do stawienia się na rozprawie, może zatem ubiegać się o zwrot kosztów **podróży i utrzymania** od Skarbu Państwa, jeżeli zwrot ten zostanie uznany za zasadny (zob. rozdział 11 § 6 [kodeksu postępowania sądowego](#)). Jeżeli zwrot jest zasadny w świetle sytuacji finansowej wnioskodawcy, Skarb Państwa może również dokonać zwrotu niezbędnych kosztów podróży i utrzymania oraz kosztów z tytułu utraconego czasu **na rzecz świadka** (zob. rozdział 36 § 24 [kodeksu postępowania sądowego](#)). Osoby prawne nie mogą ubiegać się o zwrot kosztów podróży i utrzymania w związku ze stawieniem się przed sądem.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak, ale koszty usług doradcy prawnego pokrywa się wyłącznie w odniesieniu do wymiaru 100 godzin pracy. Jeżeli w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wykorzystano wszystkie 100 godzin pracy doradcy, pomoc prawna nie będzie obejmować jego usług w postępowaniu przed sądem wyższej instancji.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Pomoc prawna ustaje automatycznie w chwili uznania przedmiotowej sprawy za zakończoną. Zasadniczo pomoc prawna ustaje również wtedy, gdy wnioskodawca wykorzystał wszystkie 100 godzin pracy doradcy prawnego. Sąd może jednak postanowić o dalszym świadczeniu pomocy prawnej.

W niektórych przypadkach pomoc prawną przestaje się świadczyć wcześniej. Ma to miejsce np. wtedy, gdy wnioskodawca nie uiści opłaty za pomoc prawną lub jeżeli przekazał on nieprawdziwe informacje, a pomoc prawna nie zostałaby przyznana, gdyby wnioskodawca przekazał prawdziwe informacje. Pomoc prawną przestaje się świadczyć przed zakończeniem postępowania również wtedy, gdy doradca prawny przepracował 100 godzin na rzecz wnioskodawcy, a sąd nie postanowił o dalszym świadczeniu pomocy prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Tak. Wnioskodawca ma prawo zaskarżyć decyzję lub złożyć zażalenie na postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej. Jeżeli postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej przyjął sąd, zażalenie składa się na tych samych zasadach co w przypadku innych postanowień. Jeżeli sąd pisemnie zawiadamia wnioskodawcę o swoim postanowieniu, poucza go również, jak złożyć zażalenie na postanowienie. Jeżeli decyzję o odmowie przyznania pomocy prawnej wydała Rada Pomocy Prawnej, stosowną skargę należy złożyć do [Rady Pomocy Prawnej](#) (*Rättshjälpsnämnden*).

Dalsze informacje

Dodatkowe informacje na temat szwedzkiego systemu pomocy prawnej oraz formularze wniosku można uzyskać w Krajowym Urzędzie Sądownictwa pod adresem:

Domstolsverket

SE-551 81 JÖNKÖPING, Szwecja

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/>

Tel.: +46 36 15 53 00

Ostatnia aktualizacja: 16/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.